

Zeitschrift: Annalas da la Societad Retorumantscha
Band: 82 (1969)

Artikel: Simpatia oblia
Autor: [s.n.]
DOI: <https://doi.org/10.5169/seals-228801>

Nutzungsbedingungen

Die ETH-Bibliothek ist die Anbieterin der digitalisierten Zeitschriften. Sie besitzt keine Urheberrechte an den Zeitschriften und ist nicht verantwortlich für deren Inhalte. Die Rechte liegen in der Regel bei den Herausgebern beziehungsweise den externen Rechteinhabern. [Siehe Rechtliche Hinweise.](#)

Conditions d'utilisation

L'ETH Library est le fournisseur des revues numérisées. Elle ne détient aucun droit d'auteur sur les revues et n'est pas responsable de leur contenu. En règle générale, les droits sont détenus par les éditeurs ou les détenteurs de droits externes. [Voir Informations légales.](#)

Terms of use

The ETH Library is the provider of the digitised journals. It does not own any copyrights to the journals and is not responsible for their content. The rights usually lie with the publishers or the external rights holders. [See Legal notice.](#)

Download PDF: 13.10.2024

ETH-Bibliothek Zürich, E-Periodica, <https://www.e-periodica.ch>

Simpatia oblia

Vers la fin da november 1967 la LR preschantet al lud. Cussagl federel sia istanza per renover e prolunger il decret da las Chambras federelas dal 1958 per mantegner e promover lingua e cultura rumauntscha per ün' ulteriura perioda da desch ans ed a listess temp eir per ün adequat augmaint. In sieu messadi dals 22 meg 1968 il Cussagl federel beneventescha la cuntinuaziun da nossas acziuns ed imsüras adempidas fin hoz scu eir nos nouv program ed ulteriurs progets. El accentuescha expressivamaing cha'l mantegnimaing da la cultura rumauntscha saja ün pensum federel e naziunel, eir scha'ls chantuns sajan seguond la structura federalistica da nossa patria e tenor constituziun ils purteders primers dals dovairs culturels-politics. Las Chambras federelas haun tratto la questiun in lur sedutas dals 16 settember 1968 i'l Cussagl dals stedis e dals 2 december i'l Cussagl naziunel. Ellas decidettan cun unanimited impreschunanta da sustegner plainamaing nossa dumanda dad uzer la cuntribuziun da fr. 80 000.— sün fr. 180 000.—. L'artichel 1 da la decisiun federa fixescha la cuntribuziun annuela a la LR sün fr. 190 000.—, voul dir cumprais ils fr. 10 000.— decis dal 1942 in connex cun las subvenziuns per lingua e cultura al Tessin ed a las valledas grischunas da lingua taliauna. La cumischiun predeliberanta dal Cussagl naziunel, presidieda da sar dr. Stählin (Argovia) e cul relatur da lingua francesa, signur Glasson, ed in preschentscha da signur cusglier federel H. P. Tschudi e sieus collavuratuors dr. Martell e dr. Jovet salvet sia seduta l'october 1968 a Cuaira, per visiter eir la Chesa Rumauntscha e piglier contact cun nus e cugnuscher noss problems. La discussiun traunter cusgliers ed organs da la LR füt ourdvard früttaivla e creet ün bel liam da buns Confederos.

Il möd scu cha la cumischiun e las Chambras tratettan nos argumaints e giavüschs ais sto üna demonstraziun da simpatia, incletta e bainvuglientscha per la quarta lingua naziunela. Nus ingrazchains eir als parlamentariss svizzers scu eir a sar cusglier federel Tschudi e sieus collavuratuors per quaist cuntegn uschè incuraschant. Noss cusgliers grischuns chi haun in tuottas duos cumischiuns e Chambras preschanto ed arcumando nossa istanza in tudas-ch e rumauntsch cun entusiassem e forza persvasiva meritan noss' arcugnuschentscha ed ingrazchamaint. In quist queder vuless auncha menziuner cha aint

il Cussagl da stedis füt il depüto cusglier tessinai Bolla chi presidiet la cumischiun e relatet aint il plenum per tudas-ch e frances. Però tuöcha que a nus Rumauntschs dad esser consciaints cha taunta simpatia ans oblia in möd cler e ferm.

Que s'inclegia da se cha la Confederaziun fo depender sia contribuziun eir al adequat augmaint dal subsidi chantunel grischun. Perque la LR adresset ils 20 schner da quist an al Pitschen Cussagl ün'istanza dumandand l'augmaint da la cuntribuziun decisa a sieu temp dal suveraun da fr. 80 000.— sün fr. 120 000.—. Nus essans persvas cha eir nos parlamaint chantunel ans concedaro l'augmaint da fr. 40 000.— e que cun listessa unanimited scu las istanzas federeles. Confederaziun e Chantun mettan cun que a dispusiziun da la LR ed a sias societeds affiliedas ils mezs necessaris per ün'acziun früttaivla ed üna lavur ventüraivla a pro da nossa lingua da la mamma.

Il suveraun grischun elegit als 28 avrigl da l'an passo nos secretari dr. G. G. Casaulta scu cusglier guvernativ. Nus tuots al gratulains eir in quist lö cordielmaing ed al giavüschains success e satisfacziun in sieu eminent uffizi. Sia activited da circa och ans scu secretari da la LR füt dad üna diligenza ed incletta admirabla, chi al permettet da svolger il grand pensum in nossa organisaziun da tet cun success ed armonia. Sias cugnuschentschas perfettas da las relaziuns linguisticas cumplichedas in nossa Rumantschia, scu eir sieu savair giuridic e sieus duns organisatorics cuntendschettan bels ed allegraivels resultats a favur da nos rumauntsch. Nus ingrazchains da cour per sias grandas prestaziuns ed essans ferm persvas cha eir scu cusglier guvernativ ans staro el adüna daspera. La suprastanza tshernit a sar Hendri Spescha da Trun a Domat scu successur dal secretari partent. El cumanzet sieu uffizi culs prüms december. Sia elecziun füt per nus fich facila, perche il candidat Hendri Spescha eira predestino per quaist uffizi ed incumbenza. El porta cun se üna granda tradiziun familiera rumauntscha scu neiv da Sep Mudest Nay. Sar prof. Ramun Vieli l'amusset a la Scoula chantunela, sar prof. Alexi Decurtins, prof. Alfons Maissen e sar dr. Adolf Ribl l'influenzettan in collavuraziun per bgers compits rumauntschs düraunt sieus stüdis universitaris e sieus prüms ans da magister. Diversas incumbenzas tres la Lia, scu per exaimpel l'Exposiziun naziunela, lavuors litteraras, la fundaziun da la chesa editura «Fontaniva» e scu impiego chantunel e federel

per l'incorporaziun dals invalids illa vita pratica al dettan eir la fuormaziun administrativa ideela per nos secretariat. Tuot quista activted vain auncha animada dal bun umur d'ün talento scriptur e poet. Uschè sperains nus tuots ch'el possa purter quista verva per sunela in nossas valledas sparpagliadas tar tuot ils idioms e chatter uschè il contact e chavazzin per quella avischinaziun traunter nus Rumauntschs, chi ans ais uschè necessaria, scha la Rumantschia voul e po resister a la luotta dal temp modern cun sia evoluziun ed emigraziun chi periclitescha lingua, tradiziun e cultura.

La radunanza da delegats

La radunanza da delegats ais l'organ suprem da la LR. Sia incumbenza ais: da's laschar orientar dals organs executivs davart la lavur prestada, da dar novs impuls e da formular las grondas lingias da las acziuns per l'avegnir.

La radunanza da delegats dals 15 gün 1968 ais statta ün' impreschiunanta mastralia rumantscha. Per la prüma vouta han ils presidents da las societads affiliadas dat üna survista da lur program da lavur. Quels rapports sun ün prüm pass vers ün' infuormaziun vischandaivla plü detagliada.

Il cussagl

In sias duos sezzüdas s'ha il cussagl occupà intensivmaing da duos dumondas centralas e d'importanza generala. Üna es statta quella da la pressa rumantscha chi's preschainta cun duos aspets, il material, voul dir quel dals deficits cha las gazettas fan e l'ideal chi cumpiglia tanter oter eir il problem da l'avischinaziun. A quellas dumondas han divers gremiums dedichà gronda atenziun e lavur preparatoria, sainza gnir per intant a resultats positivs. Il mantegnimaint d'üna pressa rumantscha sana e ferma in tuots regards ais eir l'interess da la LR. Sainza üna tala pressa ais üna lingua chi s'adatta a las relaziuns dal temp ed al svilup tecnic, social ed economic bod impusibla.

Il cussagl ha eir discutà la dumonda da la collavuraziun ad ün numer special dal periodic *Terra Grischuna* dedichà a la quarta lingua. Quist numer ais cumparü il december 1968 ed ha chattà buna